

ЛІДЕРСТВО У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

*Укладач – професор кафедри публічного управління та адміністрування,
д. держ. упр., доцент В. П. Писаренко*

Програма навчальної дисципліни «Лідерство у публічній сфері» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси лідерства у сфері публічного управління.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна професійної підготовки обов'язкової частини базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальної дисципліни «Управління розвитком персоналу», тісно пов'язана з навчальною дисципліною «Стратегічне планування в діяльності органів влади», «Психологія управління», а також є базою для вивчення навчальних дисциплін «Креативний менеджмент», «Політичний піар».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є надання майбутнім фахівцям навичок аналізу феномена лідерства у публічній сфері, знання психологічних основ і технологічних методів лідерства.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- сформуванню знання основ і технологій лідерства у публічній сфері;
- сформуванню навички аналізу політичного лідерства;
- ознайомити з психологічними школами і напрямками, що вивчають феномен лідерства у публічній сфері;
- вивчити імідж політиків і образи влади з урахуванням історичної ретроспективи з акцентом на сучасність;
- опанувати методи порівняльного аналізу політико-психологічних феноменів;
- набути навичок психологічного аналізу лідерства, складання психологічного портрета.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі елементи компетентності:

знання основних теорій лідерства у публічній сфері, роль лідерства в сучасній світовій політиці;

вміння аналізувати феномен лідерства у публічній сфері в контексті світової політики і міжнародних відносин;

способи мислення:

- судження – розумове відображення об'єктивної дійсності, яке полягає у виявленні наявності або відсутності ознак, властивостей чи відносин у сфері місцевого самоврядування;
- міркування – низка пов'язаних суджень, спрямованих на з'ясування істинності певної думки у сфері місцевого самоврядування, доведення її або заперечення;
- формування умовисновків – виведення з одного або декількох суджень щодо місцевого самоврядування нового;
- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах місцевого самоврядування в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх змістовних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність використовувати знання, вміння та навички для окреслення теоретичних і практичних проблем розвитку організацій, установ, сфер діяльності, регіонів, галузей економіки тощо;
- глибоке розуміння особливостей стратегічного планування в діяльності органів влади, історичних етапів його становлення в Україні;
- ґрунтовні знання методів стратегічного планування в сфері публічного управління;

- здатність організувати діяльність із складання стратегічного плану, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;
- здатність застосовувати одержані теоретичні знання щодо стратегічного планування для формулювання практичних рекомендацій і пропозицій органам державної влади та місцевого самоврядування.

морально-етичні цінності:

- формування уявлення про суспільні цінності та переконання при формулюванні бачення майбутнього й місії об'єкта планування;
- розвиток здатності до врахування ролі і значущості моральних цінностей у процесі стратегічного планування;
- формування вміння аналізувати соціально-економічні процеси;
- розвиток почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;
- виховання самостійності, волі, моральності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теорії лідерства у публічній сфері та її психологічні аспекти.

Основні теорії лідерства у публічній сфері. Пояснення феномена лідерства: з позицій особистісно-ситуаційних теорій, гуманістичних теорій, мотиваційних теорій.

Природа лідерства у публічній сфері. Психологія політичного лідерства. Поняття мотивів прагнення до влади.

Особистісний компонент лідерства. Я-концепція, самооцінка, когнітивний стиль, ієрархія потреб і мотивів. Інтелектуально-пізнавальні параметри лідерства.

Психологічні типи політичних лідерів. «Легальне», «традиційне» і «харизматичне лідерство». Типологія Лассвелла. Типологія «макіавелістської особистості». Психобіографічний підхід до аналізу лідерства.

Тема 2. Лідерство у публічній сфері в контексті політичної історії і політичної культури: порівняльний аналіз.

Національно-історична ситуація як детермінанта лідерства у публічній сфері.

Лідерство у публічній сфері в контексті політичної культури.

Лідерство у публічній сфері і соціальна психологія.

Політичні лідери в політичній історії: порівняльний аналіз.

Тема 3. Лідерство у публічній сфері як взаємодія. Взаємодія лідера і маси.

Механізми політичного лідерства. Лідерство як взаємодія.

Взаємодія лідера і мас. Типи мас. Психологія мас. Лідер і характер мас. Стилі лідерства. Авторитарний, демократичний, ліберальний.

Тема 4. Імідж політичного лідера і його сприйняття.

Імідж політичного лідера. Ролі політиків.

Раціональні оцінки і самооцінка лідера. Рейтинги політиків. Створення образу лідера як колективний процес. Моделювання іміджу в ЗМІ.

Імідж політика в ході виборчої компанії.

Імідж політиків в політичній свідомості мас. Рівні сприйняття політичних лідерів.

Особливості сприйняття ведучих українських політиків.

Тема 5. Політико-психологічні характеристики сучасних політичних лідерів

Психологія еліт.

Персоніфікація політики і влади як відмінна особливість українського політичного процесу.

Психологічний портрет української влади.

Психологічні характеристики регіональних політичних лідерів.

Фактор регіональної ідентичності у формуванні образу регіональних лідерів.

Регіональні лідери і регіональні міфи.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Авцинова Г. А. Типология политического лидера [Электронный ресурс] / Г. А. Авцинова // Государство и право. – М. : 1993. – № 5. – С. 138-146. – Режим доступа : <http://psyfactor.org/polit3.htm>. – Назва з титул. екрану.
2. Блондель Ж. Политическое лидерство [Электронный ресурс] / Ж. Блондель. – М., 1992. – Режим доступа : <http://grachev62.narod.ru/blondel/contents.htm>. – Назва з титул. екрану.
3. Грачев М. Н. Актуальные проблемы политической науки [Электронный ресурс] / М. Н. Грачев, Ю. В. Ирхин. – Режим доступа : http://grachev62.narod.ru/grachev_irhin/chapt06.htm. – Назва з титул. екрану.
4. Колташев В. Политическое лидерство [Электронный ресурс] / В. Колташев. – Режим доступа : http://lit.lib.ru/k/koltashov_w_g/text_0020-1.shtml. – Назва з титул. екрану.
5. Политическое лидерство. Имидж политического лидера [Электронный ресурс] / Библиотека «ПСИ-ФАКТОРА». Психология и политика. – Режим доступа : <http://psyfactor.org/lybr51.htm>. – Назва з титул. екрану.
6. Протасов В. В. Феномен лидерства [Текст] / В. В. Протасов. – СПб: Питер. 2007. – 420 с.

Додаткова

1. Гуревич П. С. Политическая психология [Текст] / П. С. Гуревич. – М. : ЮНИТИ, 2008. – 542 с.
2. Викладання лідерства для посадових осіб та представників місцевого самоврядування: сутність, виклики, перспективи [Текст] : матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 15 квітня 2015 року) / за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко, А. К. Гука. – Х. : Фактор, 2015. – 88 с.
3. Лаптева М. Сто портретов, хто правив миром [Текст] / М. Лаптева, Л. Фадеева. – Пермь, 2002.
4. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии [Текст] / Д. В. Ольшанский. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496 с.
5. Политическая психология [Текст] : хрестоматия / сост. Е. Б. Шестопап. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 448.
6. Пугачев В. П. Введение в политологию [Электронный ресурс] / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев. – Режим доступа : http://society.polbu.ru/pugachev_politology/ch25_all.html. – Назва з титул. екрану.
7. Татенко В. О. Лідер XXI [Текст] / В. О. Татенко // Leader XXI: Соц.-психолог. студії. – К.: Корпорація, 2004. – 198 с.
8. Шестопап, Е. Б. Политическая психология [Текст]: учебн. для студ. вузов / Е. Б. Шестопап. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 427.
9. Гозман Л. Политическая психология / Л. Гозман, Е. Шестопап. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1996. – 448 с.